

PODGARDŁEK (19) *sb m*

podgardłek (12), **podgarłek** (7); podgardłek *BierEz, BartBydg* (2), *HistAl, BielKron, Mącz* (7); podgarłek *PatKaz III, Murm, Calep* (4), *KlonWor*.

Wszystkie samogłoski jasne.

sg *N* podgardłek (13). ◇ *G* podgardłka (2). ◇ *A* podgardłek (3). ◇ *I* podgardłki(e)m (1). ◇ **[pl N podgardłki.]**

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVII – XVIII w.

1. *Cześć twarzy poniżej dolnej wargi; broda, podbródek; przód szyi; mentum Mącz, Calep* (8) : Podgarlek yey [*Maryi*] flufzny a w myarą nyeyako na cztery grany *PatKaz III* 121v; rzekł [*Amurat*]: mułcząc podgárdłek. *BielKron* 246; Tantalus [...] łáknąc y prágnąc wielką mękę ma/ áczkolwiek w wodzie áz do pogárdłká [!] łtoy *Mącz* 440c, 217a, 409e; [*Iugulus* (podgarlek) ... id est guttur vel gutturis incisio. *Glosy I nr 48/146*; *Iugulum Forderhals Przodek* łzije/ ábo podgárdłek. *ArtNom* B8v; *Volck Rrr3*].

[Przen: otyłe podgárdłki y roftuczone brzuchy ich iáko łię pofzczą y iákicy mierności náśláduią/ iáśnie choćby nikt nie mowił/ znác dawaią. *GrzegŻarnPos 1597* 101v (*Linde*).]

a. *Chorobliwe zgrubienie na szyi wskutek powiększenia się tarczycy, wole* (2) : Gutturosi – Zodwisłim woliem podgarłkiem. *Calep* 467a, 653b.

b. *Skóra z podgardla zwierzęcia futerkowego* (1) : Liśiętá [...] ięty gárdłá wfpominác/ łwe cudnieyłze koźde mniąc [...] Rzekłá mátká bárdzo mądrze/ Działki gdy was kułznierz podrze: Tenći łam was będzie łzácował/ Ktory lepłzy podgárdłek miał *BierEz* M2.

2. *Wyodrębniające się części anatomiczne na szyi różnych zwierząt* (8) :

a. *Mięsista czerwona narośl pod dziobem niektórych ptaków; korale; palea Murm, BartBydg, Mącz; faux HistAl; cervix Cn* (5) : Palea id quod pendet sub rostro gaili. Die lip vnden am łchnabel des hannes. Podgarlk [!]. *Murm* 82; *BartBydg* 105b; Palea etiam Podgárdłek/ brodá/ álbo grzebień podłzeyny v kur. *Mącz* [273]b; [*ArtNom* D8v].

W porównaniu (1): *twarz [złodzieja]/ iáko v kurá Indyłskiego podgárdłek/ iuż łına/ iuż burá. KlonWor* 3.

Wyrażenie: »podgardłek grzebienisty« (1): on ptak miał ná głowie grzebień podobny pawowemu y podgárdłek grzebienıty [*fauces cristatas*] á około łzyie iego byłá obręc piękna *HistAl* L2v.

b. *Wole u ptaków* (1) : *Ingluvies, Obzárftwo/ też podgárdłek álbo Gárdło v ptaków* gdy ye náwierzą/ yáko gołębie gdy gołębiętá kármić chcą. *Mącz* 170b.

c. *Fałd skóry zwisający wzdłuż pod szyją wołu; plear(e) BartBydg, Cn* (1) : *Paleare vel [...] pellis, quae sub collo bovis fluitat, huc et illuc pendens podgardlek BartBydg* 105b.

d. *Kosmyki długiej sierści wiszące pod dolną szczęką niektórych zwierząt* (1) : *Aruncus, Podgárdłek/ á koźia brodá/ to yełt/ kofmy które pod gárdłem wiłzą. Mącz* 17b.

3. *Mięso gruczołowe przy ozorze wieprzowym, uchodzące za przysmak* (2) : *Glandula – Poliedwica, podgarłek łwini. [...] Glandium Pars apri glandulosa, quae est circa cervicem: vel ipsa cervix: in hac enim glandulae positae sunt – Stuka podgarłka. Calep* 457a.

4. *Ozdobny sznur przy nakryciu głowy, przechodzący pod brodą od ucha do drugiego ucha (1) :*
Spira, Sznur podgárdłek v czapki Mącz 408b.

Synonimy: 1. broda, podbrodek; a. wole; b. futro, kuża, skora; 2.a.d. broda; b. wole; 3. podozorze.

Cf **PODGARDLE, PODGARDŁO**

SBu